

◆ L'HORA NOVA ◆

INGENUAMENT

Ens deixa el mes d'agost, rera el qual ens visitarà el setembre, que liquidarà, per nosaltres, un altre estiu de guerra. Hi ha, però, senyals esperançadors de què l'estiu s'acomiadi amb el bon auguri de veure que la guerra s'accelera i que la victòria ja no és llunyana. Així ens ho diu l'activitat que ha pres el front d'Aragó i la confiança que inspira l'exèrcit popular. Certament, el grau de moral de les armes del poble, l'esperit combatiu de la República, és elevadíssim i capaç d'imprimir un guany importantíssim a la situació general de la lluita que sostenim contra el feixisme invasor. Mentre els defensors de les nostres llibertats es disposen a renyir grans combats i pressionar sensiblement les línies enemigues, els representants del Govern de la República hauran de mantenir, a Ginebra, una acció enèrgica per obtenir el respecte al dret que ens reconeixen les lleis internacionals i el pacte de la S. de N. Se'ns figura, que la transcendència d'una ofensiva ben menada, en l'Assemblea de Ginebra, té, en el cas vilipendiós en què es troba sotmesa Espanya, una influència possiblement superior a la més brillant operació militar que es pugui esperar del nostre exèrcit. Per això en aquests moments en què el cel d'Aragó es teneix del roig viu del foc que vomiten els canons que han d'obrir pas a l'exèrcit alliberador, un canvi en la política internacional, una justa reparació als atropellaments que s'han inferit al Govern legítim de la República, precipitaria els esdeveniments i molt aviat s'albiraria el principi del fi de la brutal guerra que hem de sostenir contra el nostre esperit, contra el nostre desig d'homes humans i civilitzats. Tant de bo que aquest nou esforç que farà Espanya, dintre pocs dies, faci entrar en raó el món internacional i obri el camí de la justícia. — ALFIL.

L'ESPANYA DEL SEGLE XX

Sota el domini de la plutocràcia i del militarisme

XIII

El descabdellament de l'any 1912, apart de les inquietuds del Marroc, on l'exèrcit d'ocupació hi va fent operacions escalonades i en una de les quals hi troba la mort el cabdill rifeny «Mizian», molt temut per l'alt comandament, no sembla predisposat a agitats interiors. En tot cas, les guerres exteriors potser portaran a reflexió als espanyols. Cal només dir que sense la guerra del Marroc, hi han fortes revolucions a Mèxic, Portugal, Xina i, més tard, el foc pren als Balcans, en declarar alguns d'aquells Estats la guerra a Turquia.

Les Corts, han celebrat un curt període de sessions, que no ha tingut cap alcanç. Per no perdre el costum, carlins i lerrouxistes estan a la grenya, a Catalunya, especialment, i els segons, al final d'una campanya d'agitació, aproven unes conclusions de les quals n'extraiem aquesta part: «Declarem període revolucionari, des d'ara, i sense vendre'ns, fins aconseguir que a primers de gener del 1913, onegi la bandera republicana sobre les cendres fumejants dels edificis de la monarquia i de l'església.

Per l'octubre rebrota el malestar, amb el plantejament de la vaga dels ferroviaris. El moviment és sufocat en els primers dies, i el Govern es compromet a presentar a les Corts un projecte de llei ferroviària. Així ho compleix Canalejas, i presenta el projecte que denega el dret de vaga per als ferroviaris, a canvi de crear un tribunal arbitral per a dirimir-hi les qüestions en litigi. Amb l'esmentat projecte, llegeix també el Govern, a la Cambra, una llei sobre mancomunitats provincials.

Un fet inesperat, canviarà radicalment les orientacions de la política espanyola. El governant que ha estat combatut i que ha aguantat, prop d'un període de tres anys, violentes campanyes dels extremistes de dreta i d'esquerra, cau assassinat, a mitjans de novembre, a la Puerta del Sol, de Madrid. L'agressor ha disparat dos trets, sobre segur, per l'espatlla, a la seva víctima, el President del Consell de Ministres, Canalejas. Després, l'agressor Pardini, s'ha suïcidat.

Romanones, com a president del Congrés, és el substitut de Canalejas, i després d'enllestir les Corts l'aprovació dels projectes que reclamaven més urgència, hom procedeix a la suspensió de sessions. Passades les festes de Nadal, Romanones planteja la qüestió de confiança al rei, qui ha tornat d'una cacera, en el curs de la qual ja ha canviat impressions amb el president dimissionari i amb el cap del partit conservador. La corona fa les consultes de rigor, i malgrat tots els indicis que, per no trencar la convivència entre els dos partits governamentals, feien preveure la pujada dels conservadors, es resol la crisi amb un Ministeri Romanones. Maura rep una bofetada que li fa perdre el control de si mateix, i s'afanya a publicar la seva retirada de la política; al cap de pocs dies, però, quan ja s'anunciaven renúncies d'actes a dojo, el leader del partit conservador, mogut pels planys de les primeres figures del seu grup, es deixa enternir i declara que per a servir de veritat a la pàtria i a la monarquia es posa a la disposició dels seus amics.

L'any 1913, comença amb un festeig entre els polítics republicans i la monarquia. El rei ha rebut al Palau els verbs de la República, Azcarate, Cossio i Cajal. Lerroux declara que si la monarquia continua pel camí traçat, tindrà la simpatia dels republicans. L'acostament dels republicans, ha estat el fort d'en Romanones per aconseguir la unió de les forces liberals i adjudicar-se el cabdillatge del partit.

Un dels primers actes del nou Govern ha estat el canvi de notes conciliatòries amb el Vaticà, i molt aviat s'ha fet el nomenament d'ambaixador prop del Papa, de llarg temps en suspens.

(Passa a la pàg. 2)